

Biznes inkubator – gənclərə yeni imkan

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən uğurla davam etdirilən sosial-iqtisadi siyasət nəticəsində ölkəmizdə davamlı və dayanıqlı iqtisadi inkişaf, makroiqtisadi sabitlik təmin edilmiş, əlverişli biznes və investisiya mühiti yaradılmış, sahibkarlıq fəaliyyəti genişləndirilmişdir. Bu gün iqtisadiyyatın diversifikasiyası, qeyri-neft sektorunun inkişafı prioritet istiqamətlərdəndir və bu sahədə özəl sektor xüsusi rol oynayır. Dövlət başçısının "Ölkəmizin inkişafı sahibkarlığın inkişafından asılıdır" strateji xəttinə uyğun olaraq, Azərbaycanda innovativ sahibkarlığın stimullaşdırılması üçün özəl bölməyə xüsusi diqqət göstərilir, müxtəlif istiqamətlər üzrə dövlət dəstəyi tədbirləri davam etdirilir. Bu siyasətə uyğun olaraq, ölkəmizdə investisiya mühitinin daha da yaxşılaşdırılması, sahibkarlıq fəaliyyətinin genişləndirilməsi üçün müvafiq innovasiya strukturlarının - innovasiya mərkəzlərinin, biznes inkubatorların, texnoparkların yaradılması nəzərdə tutulur və artıq bu sahədə əhəmiyyətli işlər görülmüşdür. Belə ki, hazırda ölkəmizdə Sumqayıt Kimya Sənaye, Balaxanı, Qaradağ, Mingəçevir, Pirallahı sənaye parkları, 3 Yüksək Texnologiyalar Parkı, 3 sənaye məhəlləsi fəaliyyət göstərir.

Azərbaycanda biznes inkubatorların yaradılması istiqamətində də mühüm tədbirlər həyata keçirilir. Belə ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin gənclərin sahibkarlıq təşəbbüslərinin dəstəklənməsinə, yeni biznes və məşğulluq imkanlarının yaradılmasına, gənc sahibkarlara göstərilən dövlət dəstəyinin gücləndirilməsinə, regionlarda gənclər arasında işgüzar fəallığın artırılmasına dair tapşırıqlarının icrasını təmin etmək məqsədi ilə İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən 2013-cü ildən Azərbaycanın regionlarında təşəbbüskar gənclər üçün regional biznes inkubatorların yaradılmasına başlanmışdır.

Biznes inkubatorların yaradılması ilə ölkəmizdə sahibkarlığa göstərilən dövlət dəstəyi, biznes və investisiya mühitinin daha da yaxşılaşdırılması tədbirləri davam etdiriləcək, innovativ və perspektivli biznes sahələrinin inkişafına, eləcə də gənclərin məşğulluq səviyyəsinin artırılmasına nail olunacaqdır.

Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, biznes inkubator - başlanğıc mərhələdə kiçik sahibkarlığın yaranması üçün onlara icarə üçün yer verən, məsləhət, hüquqi, mühasibat və digər xidmətlərlə kömək edən təşkilatdır. İlk biznes inkubatorlar ötən əsrin 50-ci illərində ABŞ-da meydana gəlib. Hazırda biznes inkubatorlar bütün dünyada mövcuddur və müvəffəqiyyətlə fəaliyyət göstərir. Ümumiyyətlə, biznes inkubatorlarda sahibkarlıq fəaliyyətinə yeni başlayanlara müxtəlif xidmətlər göstərilir və hər bir inkubatorada bu xidmətlərin sayı fərqli olur. Biznes inkubatorlarda göstərilən başlıca xidmətlər əsasən, ofisin zəruri avadanlıqlarla təmin olunması, mühasibat uçotunun, kargüzarlığın

aparılması, biznesin irəliləməsi strategiyasının hazırlanmasında məsləhətlər, sərmayə axtarışı, biznesin aparılması və bu sahədə uğura nail olunması üçün müxtəlif təlimlərin, seminarların keçirilməsi və digər xidmətlərdir.

Biznes inkubatorun yaradılması üçün pilot Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu seçilmiş və 19 iyul 2013-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin iştirakı ilə açılışı olmuş İqtisadiyyat Nazirliyinin Quba-Xaçmaz Regional İnkişaf Mərkəzində gənclər üçün Azərbaycanda ilk regional biznes inkubator yaradılmışdır. Mərkəzin 2-ci mərtəbəsində 500 kv. metrə yaxın ərazidə 15 otaq biznes inkubator üçün ayrılmışdır.

Biznes inkubatorun yaradılması məqsədi ilə bu sahədə beynəlxalq təcrübə öyrənilmiş və ümumiləşdirilmiş, biznes inkubatorun yaradılması konsepsiyası və normativ bazası hazırlanmışdır. Bununla yanaşı, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda biznes inkubatorun yaradılmasını təşviq etmək məqsədi ilə iqtisadi rayona daxil olan müxtəlif inzibati rayonlarda 10-dan çox konfrans, seminar, dəyirmi masa və gənclərlə görüşlər keçirilmişdir. Keçirilən tədbirlərdə İqtisadiyyat Nazirliyinin, Gənclər və İdman Nazirliyinin və Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının (ASK) nümayəndələri iştirak etmişdir.

Biznes inkubatorunda gənclərə biznes ideyanın işlənməsi və sahibkarlıq fəaliyyətinə başlanılması üçün mərhələli dəstək tədbirləri həyata keçirilir:

✓ birinci mərhələdə 3 ay müddətində biznes ideyanın daha dərinlən işlənməsi, biznes planların hazırlanması məqsədi ilə Fəaliyyət Proqramına müəyyən olunmuş mövzular üzrə təlimlərin keçirilməsi;

✓ ikinci mərhələdə 6 ay müddətində biznes ideyanın həyata keçirilməsi məqsədi ilə Fəaliyyət Proqramına müəyyən olunmuş istiqamətlər üzrə konsaltinq və informasiya xidmətlərinin göstərilməsi;

✓ üçüncü mərhələdə 1 ay müddətində yuxarıdakı mərhələlərdə verilmiş biliklərin gənclər tərəfindən mənimsənilməsi səviyyəsinin öyrənilməsi üçün monitorinqlərin keçirilməsi, nəticələrin təhlili və qiymətləndirilməsi.

Biznes inkubator iştirakçıları üçün aşağıdakı güzəştlər edilir:

- ✓ treninq və məsləhət xidmətlərinə görə ödəniş nəzərdə tutulmur;
- ✓ icarə haqqı üzrə cüzi (simvolik) ödənişlər. İcarə haqqına xüsusi otağın icarəsi, mebel dəsti, kompyuter, printer, faks, telefon, internet, elektrik enerjisi, mərkəzləşmiş isitmə və soyutma sistemindən istifadə daxildir.

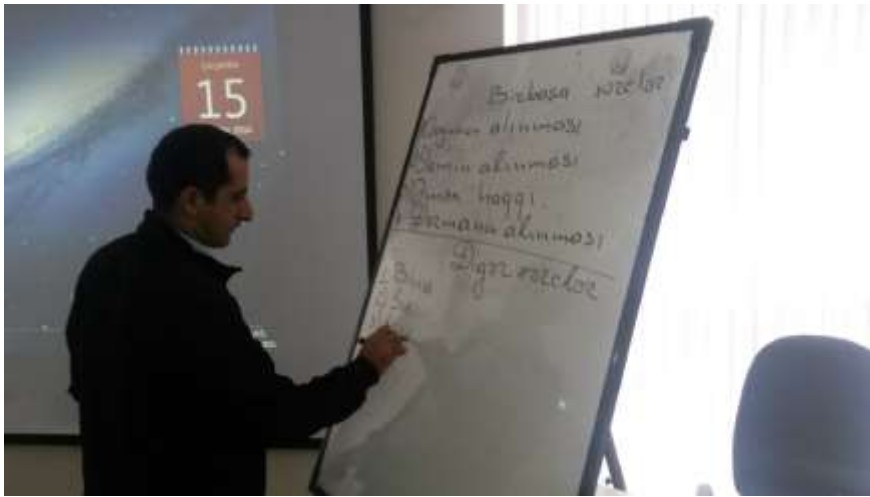
İqtisadiyyat Nazirliyinin, Gənclər və İdman Nazirliyinin və Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının (ASK) nümayəndələrinin daxil olduğu müsabiqə komissiyasının qərarına əsasən, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonuna daxil olan inzibati rayonlarda yaşayan 20 təşəbbüskar gənc kənd təsərrüfatı (bitkiçilik, heyvandarlıq, quşçuluq, arıçılıq), kənd turizmi, aqlay daş istehsalı, innovasiya mərkəzinin yaradılması, İKT, konsultativ biznes və s. sahələr üzrə biznes ideyalarının həyata keçirilməsi məqsədi ilə biznes inkubator üçün iştirakçı (rezident) qəbul edilmiş, Quba-Xaçmaz Regional İnkişaf Mərkəzində ofislərlə və işçi sahələri ilə təmin edilmişlər.

2014-cü ilin sentyabr ayının 10-da Quba-Xaçmaz Regional İnkişaf Mərkəzində biznes inkubator fəaliyyətə başlamışdır.

Fəaliyyət Proqramına müvafiq olaraq, həmin təşəbbüskar gənclər üçün 3 ay ərzində 144 saat miqdarında “Biznesin əsasları, təşkili və idarə edilməsi”, “Biznes ideyanı yarat”, “Biznes planların hazırlanması”, “Öz biznesinə başla”, “Layihələrin idarə edilməsi”, “Logistika”, “İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən göstərilən elektron xidmətlər”, “Menecmentin əsasları”, “Biznesin hüquqi tənzimlənməsi”, “Marketinqin əsasları”, “Biznesin sığortalanması”, “İşgüzar əlaqələr” mövzularında treninqlər keçirilmiş və biznes inkubatorun fəaliyyətinin I mərhələsi üzrə işlər başa çatdırılmışdır.

Daha sonra, biznes inkubatorun fəaliyyətinin ikinci mərhələsində 6 ay ərzində biznes ideyaların həyata keçirilməsi məqsədi ilə biznes inkubator rezidentləri üçün İqtisadiyyat, Vergilər, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliklərinin, Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin və “Azersun Holding” MMC-nin nümayəndələri tərəfindən məsləhət xidmətləri göstərilmişdir.

Bununla yanaşı, biznes inkubator rezidentləri üçün xarici və yerli ekspertlərin, eləcə də İqtisadiyyat, Kənd Təsərrüfatı, Gənclər və İdman Nazirliklərinin, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fondunun, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin, Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının (ASK) nümayəndələrinin iştirakı ilə 10-dan çox konfranslar, seminarlar, dəyirmi masalar və gənclərlə görüşlər keçirilmişdir.

Xüsusi marağ kəsb edən məqamlardan biri də biznes inkubator iştirakçıları arasında ən yaxşı biznes ideyaların müəyyən edilməsi məqsədi ilə elan edilmiş "İdeyadan biznesə doğru" adlı müsabiqənin keçirilməsi olmuşdur ki, nəticədə qaliblərə pul mükafatı və hədiyyələr təqdim edilmişdir.

Müsabiqənin başlıca məqsədi biznes inkubator iştirakçılarının sahibkarlıq təşəbbüslərinin dəstəklənməsi, yeni biznes və məşğulluq imkanlarının yaradılması, gənc sahibkarlara göstərilən dövlət dəstəyinin gücləndirilməsi, daha perspektivli və innovativ biznes ideyaların müəyyən edilməsi və onların həyata keçirilməsinin stimullaşdırılması olmuşdur.

2016-cı ilin sentyabr ayında biznes inkubatorun ilk 20 nəfər rezidentinin biznes inkubasiya dövrü başa çatmışdır. Onlardan 14 nəfəri kənd təsərrüfatı (bitkiçilik, heyvandarlıq, quşçuluq, arıçılıq), kənd turizmi, aqlay daş istehsalı, innovasiya

mərkəzinin yaradılması, İKT, konsultativ biznes və s. sahələr üzrə öz bizneslərini təşkil etmiş və hazırda gənc sahibkar kimi fəaliyyət göstərirlər.

Yeni təşəbbüskar gənclərin biznes inkubator üçün rezident qəbul edilməsi məqsədi ilə növbəti müsabiqə elan edilmiş, müsabiqə komissiyasının qərarına əsasən, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonuna daxil olan inzibati rayonlarda yaşayan 25 gənc kənd təsərrüfatı (bitkiçilik, heyvandarlıq, balıqçılıq, arıçılıq), xalçaçılıq, dekorativ əl işləri və s. sahələr üzrə biznes inkubator üçün rezident qəbul edilmişdir.

Fəaliyyət Proqramına uyğun olaraq bu 25 nəfər təşəbbüskar gənclər üçün biznes inkubatorun fəaliyyətinin birinci və ikinci mərhələləri üzrə müvafiq tədbirlər başa çatdırılmış və artıq mütəmadi xüsusiyyətlərə malik "İdeyadan biznesə doğru" adlı biznes ideyaların müsabiqəsi keçirilmişdir.

Hazırda biznes inkubatorun 25 nəfər rezidenti öz biznes layihələri üzərində çalışırlar. Bu 25 rezidentdən 2 qadın rezidenti xalq sənəti məhsulları istehsalının təşkili üzrə fəaliyyət göstərirlər. Onlardan biri xalçaçılıq üzrə Tədris Mərkəzini təşkil etmiş, region üzrə xalçaçılıq sənətini öyrənmək istəyən 12 nəfər qadın Tədris Mərkəzinə dinləyici cəlb edilmişdir. Biznes inkubatorunda xalq sənəti olan xalçaçılığın sirlərinin dərinlən öyrənilməsi üçün hər cür şərait yaradılmış, tədris üçün zəruri avadanlıqlarla təchiz olunmuş işçi sahəsi ayrılmışdır.

Hazırda Tədris Mərkəzinin dinləyiciləri xalçaçılıq sənətinin sirlərini öyrənməklə yanaşı, xalçaçılıq məhsullarının istehsalı ilə məşğul olurlar.

Biznes inkubatorun digər gənc əlil qadın rezidenti isə dekorativ sənət və rəssamlıq məhsullarının istehsalı üzrə fəaliyyət göstərir. İstehsal olunmuş dekorativ sənət və rəssamlıq məhsullarının artıq satışa çıxarılması nəzərdə tutulur.

Təşəbbüskar gənclər üçün Azərbaycanda ikinci regional biznes inkubator Yevlax şəhərində yerləşən Aran Regional İnkişaf Mərkəzində yaradılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iştirakı ilə 17 aprel 2017-ci ildə açılışı olmuş İqtisadiyyat Nazirliyinin Aran Regional İnkişaf Mərkəzinin 3-cü mərtəbəsində 300 kv. metrə yaxın ərazidə 7 otaq biznes inkubator üçün ayrılmış, Aran iqtisadi rayonunun müxtəlif inzibati rayonlarında yaşayan 21 nəfər təşəbbüskar gənclər kənd təsərrüfatı

(bitkiçilik və heyvandarlıq), balıqçılıq, qablaşdırma, xırda istehsal, İKT, xidmət və s. sahələr üzrə biznes inkubator üçün rezident qəbul edilmişdir.

Fəaliyyət Proqramına müvafiq olaraq, biznes inkubatorun 21 nəfər rezidenti üçün biznes inkubatorun fəaliyyətinin birinci mərhələsi üzrə müvafiq tədbirlər başa çatdırılmış, nəzərdə tutulmuş işlər hazırda davam etdirilir.

Müəyyən edilmiş biznes inkubasiya mexanizmi əsasında gələcəkdə Balaxanı Sənaye Parkında, Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında və s. biznes inkubatorların yaradılması planlaşdırılır.

Bundan əlavə, Azərbaycanda gənclərin iqtisadi fəallığının artırılması, onların sahibkarlıq fəaliyyətinə cəlb edilməsi məqsədilə İqtisadiyyat Nazirliyinin Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən indiyədək 5500-dək gənc sahibkara 398.5 milyon manat güzəştli kredit verilmiş (illik 6%-dək) və bu kreditlər hesabına 17 mindən çox yeni iş yerinin açılması imkanı yaranmışdır. Bu kreditlərin 60%-dən çoxu Azərbaycanın müxtəlif regionlarında yaşayan gənclərə verilmişdir. O cümlədən, əgər 2016-cı il ərzində 487 gənc sahibkara 44.6 milyon manat güzəştli kredit verilmiş və bu kreditlər hesabına 1695 yeni iş yerinin açılması imkanı yaranmışdırsa, 2017-ci ilin 8 ayı ərzində 137 gənc sahibkara 16.7 milyon manat güzəştli kredit verilmiş və bu kreditlər hesabına 473 yeni iş yerinin açılması imkanı yaranmışdır.

Güzəştli kreditlərin 70%-dən çoxu aqrar sektorun, 30%-i isə sənaye və digər sahələrin inkişafına verilmişdir. Maliyyələşdirilmiş layihələrin 95%-dən çoxu kiçik və orta həcmli olmuşdur.

Bundan başqa, gənclərin sahibkarlıq fəaliyyətinə cəlb edilməsi, onların bilik və bacarıqlarının, eləcə də idarəetmə vərdişlərinin artırılması, beynəlxalq təcrübəyə yiyələnməsi məqsədi ilə sahibkarlar və gənc menecerlər "Azərbaycanın biznes

ictimaiyyətində menecerlərin ixtisasının artırılması üzrə Almaniya-Azərbaycan birgə Proqramı” çərçivəsində Almaniya ixtisasartırma kurslarına göndərilir.

Sözügedən Proqram Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi ilə Almaniyanın Federal İqtisadiyyat və Enerji Nazirliyi arasında 12 oktyabr 2009-cu il tarixində imzalanmış və 28 fevral 2013-cü il tarixində müddəti uzadılmış əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumuna müvafiq olaraq Bakı Biznes Tədris Mərkəzi və Almaniyanın Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyəti (GİZ) tərəfindən birgə həyata keçirilir.

Proqram çərçivəsində Azərbaycan iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrində fəaliyyət göstərən sahibkarlar və menecerlər Almaniya 1 ay müddətində “İqtisadi kooperasiya” üzrə ixtisasartırma kursunu keçirlər. İxtisasartırma kursu üzrə zəruri xərclər (yol xərcləri istisna edilməklə) Almaniya tərəfindən ödənilir.

Proqramın məqsədi Azərbaycanda kiçik və orta sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyinin gücləndirilməsindən, ölkə iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrində fəaliyyət göstərən sahibkarların və menecerlərin Almaniyanın tədris mərkəzlərində nəzəri biliklərinin artırılmasından, Almaniya müəssisələrində innovativ texnologiyalar və idarəetmə metodları, müəssisələrin fəaliyyət mexanizmi ilə tanış olmasından, peşə-hazırlıq səviyyələrinin yüksəldilməsindən, Almaniya müəssisələri ilə iqtisadi kooperasiya əlaqələrinin yaradılmasından ibarətdir.

Əgər 2009-2017-ci illərdə 338 nəfər sahibkar və menecerlər Proqram çərçivəsində Almaniya 1 ay müddətində “İqtisadi kooperasiya” üzrə ixtisasartırma kursu keçmişdirsə, onların 16 nəfəri 2009-cu ildə, 20 nəfəri 2010-cu ildə, 52 nəfəri 2011-ci ildə, 41 nəfəri 2012-ci ildə, 44 nəfəri 2013-cü ildə, 47 nəfəri 2014-cü ildə, 37 nəfəri 2015-ci ildə, 43 nəfəri 2016-cı ildə, 38 nəfəri isə 2017-ci ilin I yarımilliyində göndərilmişdir. Bütün ixtisasartırma kursu keçənlərin 85%-ni (287 nəfər) gənc sahibkarlar və menecerlər, 21%-ni (68 nəfər) isə qadın sahibkarlar və menecerlər təşkil etmişdir.